

ANDRZEJ KOBYLIŃSKI

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Perspektywy etyki chrześcijańskiej w XXI wieku*, Instytut Filozofii Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie, Kraków, 4.06.2025 r.

Streszczenie. 4 czerwca 2025 roku w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie została zorganizowana ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Perspektywy etyki chrześcijańskiej w XXI wieku*. Sympozjum było połączone z obchodami 10. rocznicy śmierci ks. prof. Tadeusza Ślipki SJ. W trakcie konferencji wygłoszono dziesięć referatów, które dotyczyły m.in. specyfiki etyki chrześcijańskiej, prawa naturalnego i sekularyzmu, współczesnych wyzwań bioetycznych, personalizmu i filozofii osoby, roli i zadań etyków w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego, ekologii integralnej i etyki środowiska naturalnego.

Słowa kluczowe: Tadeusz Ślipko; etyka; osoba; prawo naturalne; antropologia; personalizm; ekologia

4 czerwca 2025 roku w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Perspektywy etyki chrześcijańskiej w XXI wieku*. Sympozjum było połączone z obchodami 10. rocznicy śmierci ks. prof. dr. hab. Tadeusza Ślipki SJ (1918-2015). Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Etyki Ogólnej i Stosowanej Instytutu Filozofii Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie (UIK) oraz Katedrę Etyki Instytutu Filozofii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (UKSW).

Otwarcia sympozjum dokonał ks. dr Jacek Poznański SJ, dyrektor Instytutu Filozofii UIK, który powitał wszystkich uczestników i zwrócił uwagę na znaczenie współczesnych badań etycznych.

Następnie słowo wprowadzające wygłosił ks. dr hab., prof. UKSW Andrzej Kobylński, kierownik Katedry Etyki w Instytucie Filozofii UKSW. Stwierdził, że Ślipko żył w niezwykle skomplikowanej epoce historycznej, a jego dociekania filozoficzne przeplatały się z dramatycznymi dziejami Polski i innych narodów Europy Środkowo-Wschodniej. Wojny, systemy totalitarne i barbarzyństwo XX wieku

miały niewątpliwie ogromny wpływ na zainteresowania filozoficzne tego myśliciela i podejmowane przez niego zagadnienia moralne (Podrez, et al., 2019). W kontekście niewyobrażalnego zła ubiegłego stulecia nie mógł on nie stawiać podstawowych pytań, dotyczących źródła norm moralnych, więzi społecznych, prawa naturalnego, winy, kary śmierci, odpowiedzialności, wolności religijnej, sprawiedliwości społecznej itd. W przekonaniu Kobylińskiego opracowania naukowe tego autora zachowują także dzisiaj swoją aktualność w obliczu nowych wyzwań etycznych i antropologicznych, dotyczących przede wszystkim rewolucji biotechnologicznej, która wiąże się z ryzykiem zmiany istoty naszego człowieczeństwa.

Po otwarciu konferencji i słowach wprowadzenia rozpoczęła się pierwsza sesja obrad sympozjalnych, której przewodniczył dr hab., prof. UIK Piotr Duchliński, kierownik Katedry Etyki Ogólnej i Stosowanej w Instytucie Filozofii UIK.

Pierwszy referat pt. *Etyka chrześcijańska wczoraj i jutro. Na rozdrożu kultury* wygłosiła dr hab. Ewa Podrez, emerytowana profesor UKSW. Mówczyni stwierdziła, że różne modele etyki chrześcijańskiej dążą przede wszystkim do realizacji trzech najważniejszych celów: opisu fenomenu moralności, analizy świadomych i dobrowolnych działań człowieka oraz wskazania ich ostatecznych, transcendentnych przyczyn. W etyce chrześcijańskiej, wypracowanej przez Ślipkę, ważną rolę odgrywają precyzyjnie określone definicje i pojęcia, które opisują fenomen moralności. W pewnym sensie ten model etyczny trzeba dzisiaj przemyśleć i stworzyć od nowa, zachowując jego tradycyjny przekaz, a jednocześnie otwierając go na aktualne problemy i wyzwania.

Drugim referatem było wystąpienie ks. prof. dr. hab. Andrzeja Szostka z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zatytułowane *O prawie naturalnym i sekularyzmie słów parę*. Prelegent zwrócił uwagę na doniosłość prawa naturalnego, które św. Tomasz z Akwinu określił w następujący sposób: „Prawo naturalne jest niczym innym, jak istniejącym udziałowo w rozumnym stworzeniu

prawem wiecznym” (Św. Tomasz z Akwinu, 1985, q.91, a.2). Odwieczne prawo staje się osobistym prawem człowieka. Dzięki prawu naturalnemu człowiek może osiągnąć cel swojego życia. Zdaniem Akwinaty prawo pozytywne jest o tyle prawem, o ile swe źródło ma w prawie naturalnym. Jeśli zaś prawo stanowione przez człowieka sprzeciwia się prawu naturalnemu, to nie jest już prawem, ale jego deformacją. Prof. Szostek stwierdził, że pojęcie prawa naturalnego jako elementarnego rozumienia dobra i zła jest obecne m.in. w nauczaniu Jezusa z Nazaretu. Dzisiaj poważnym wyzwaniem dla właściwego rozumienia prawa naturalnego jest sekularyzm, czyli relatywistyczny sytuacjonizm, który promuje antropologię materialistyczno-biologiczną. Tego rodzaju antropologia jest obecnie podstawą modeli bioetycznych, które odrzucają normy etyczne, wyrastające z chrześcijańskiej wizji człowieka i świata.

Trzeci referat pt. *Współczesne wyzwania bioetyczne – trudne pytanie, nieoczywiste odpowiedzi* wygłosił bp dr hab., prof. UKSW Jacek Grzybowski. Zaprezentował kilka wybranych zagadnień, które są dzisiaj szczególnie aktualne. Jednym z nich jest przerywanie ciąży z powodu stanu zdrowia psychicznego matki. Czy wolno pozbawić życia istotę ludzką na wczesnym etapie rozwoju, jeśli jej narodziny mogą pogorszyć zdrowie psychiczne matki, ojca i rodziny? Czy można traktować aborcję jako metodę terapeutyczną? Prelegent stwierdził, że nie należy przekraczać takich granic etycznych. Dlatego negatywnie ocenił dokument Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego z 2024 roku, w którym troska o zdrowie psychiczne matki jest jedną z przesłanek, uzasadniających dokonanie aborcji. Niezwykle aktualnym zagadnieniem bioetycznym jest także tranzycja płci, w której ważną rolę odgrywają aspekty etyczne, prawne, medyczne czy sportowe. Coraz więcej ludzi młodych nie zgadza się z własną tożsamością płciową. Rzetelna ocena takich przypadków powinna uwzględniać różne kryteria definiowania płciowości, łącząc dane medyczne ze stanem psychiki konkretnych osób. W listopadzie 2024 roku obszerny dokument na temat tranzycji płci opublikował Zespół Ekspertów

Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych. Opracowanie rzuca światło na złożoność tego zagadnienia, wskazując na jego wieloaspektowy charakter – biologiczny, psychospołeczny i filozoficzny – oraz podkreślając potrzebę troski o integralność człowieka, dialogu i poszanowania godności każdej osoby. Inne zagadnienia bioetyczne, które omówił Grzybowski, to sztuczne zapłodnienie, terapia uporczywa, chimery i hybrydy, sztuczna inteligencja, tworzona na bazie ludzkich tkanek mózgowych, specyfika ludzkiego genomu i potrzeba etyki medycznej.

Kolejny referat pt. *Kuluarowe postscriptum do etyki Tadeusza Ślipki SJ albo Postscriptum do etyki Tadeusza Ślipki SJ* wygłosił ks. dr hab., prof. Akademii Katolickiej w Warszawie Piotr Aszyk SJ. Mówca współpracował naukowo z prof. Ślipko przez 20 lat, pod jego kierunkiem przygotował rozprawę doktorską. Stwierdził, że dla tego myśliciela etyka była formą docierania do ludzi. Ślipko przygotował podręczniki, które zawierają m.in. wielkie bogactwo etyki chrześcijańskiej, tworzonej na przestrzeni dziejów. Miał świadomość tego, że ocala od zapomnienia to wielkie dziedzictwo, bardzo często dostępne jedynie w oryginalnych opracowaniach w języku łacińskim. Ślipko szukał prawdy o człowieku w kontekście ideału człowieczeństwa. Twierdził, że niezbędnym atrybutem etyka musi być głód i miłość prawdy. Etyk winien czuć ciągły niedosyt aksjologiczny, jednocześnie pamiętając o tym, że historycznie prawda etyczna zmienia się tylko w pewnym aspekcie, a dobro moralne trwa niezmiennie na przestrzeni dziejów. Według Ślipki etycy powinni proponować konkretne rozwiązania ludziom, znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych. Nie wolno zostawiać takich osób bez pomocy. Warto także podkreślić, że Ślipko zwracał uwagę na życie osobiste ludzi, zajmujących się etyką. Czasami nawet ich niemoralne życie nie przekreśla prawdy etycznej, którą głoszą.

Piątym referatem było wystąpienie ks. prof. dr. hab. Alfreda Wierzbickiego z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zatytułowane *Co zostaje z personalizmu w XXI wieku?* Prelegent

zauważył, że 1700 lat temu, na Soborze Nicejskim, pojawiła się po raz pierwszy kategoria osoby w znaczeniu teologicznym. Natomiast w XX wieku promocją osoby zajęły się różne nurty personalizmu, który rozwinął się przede wszystkim w katolickich środowiskach intelektualnych. Jednym z najważniejszych przedstawicieli tego prądu filozoficznego był francuski myśliciel Emmanuel Mounier, który mówił o rewolucji personalistycznej, dążąc jednocześnie do połączenia chrześcijaństwa z niektórymi elementami marksizmu. Mounier podkreślał nadrzędność osoby ludzkiej w stosunku do wszelkich struktur społecznych i ideologii. Jego zdaniem człowiek jest osobą, a nie tylko jednostką, co oznacza, że ma on niepowtarzalną wartość i jest zobowiązany do samorealizacji i rozwoju (Mounier, 1960). Wierzbicki stwierdził, że obecnie personalizm nie daje wystarczających narzędzi poznawczych, aby właściwie ująć istotę życia zwierząt. Z jednej strony nie należy zrównywać zwierząt z ludźmi, z drugiej zaś trzeba odślaniać ich specyfikę. W tym celu można wykorzystać stanowisko niemieckiego myśliciela Maxa Schelera, który definiował ludzi jako podmioty osobowe, a zwierzęta określał jako podmioty nieosobowe. Zwierzęta nie są ani kimś, ani czymś. Brakuje trzeciej kategorii, która wyrażałaby istotę życia zwierząt. W tym obszarze personalizm wymaga dzisiaj dopełnienia. Jednym z możliwych rozwiązań jest wykorzystanie pojęcia stopniowości bytu, o której pisał m.in. włoski filozof Antonio Rosmini.

Ostatni referat w sesji przedpołudniowej pt. *Roberto Esposito czy Vittorio Possenti? Spór o znaczenie pojęcia osoby* zaprezentował ks. dr hab., prof. UKSW Andrzej Kobyliński. Mówca stwierdził, że w ostatnich latach we Włoszech debata bioetyczna przyczyniła się do zwiększenia zainteresowania filozofią personalistyczną. W Italii personalizm jako nurt filozoficzny rozwijał się w latach 50. i 60. XX wieku, natomiast w następnych dwóch dekadach można mówić o jego kryzysie. Z kolei od lat 90. XX wieku trwa w tym kraju ciągły rozwój namysłu filozoficznego nad osobą, która jest promowana szczególnie przez przedstawicieli niektórych środowisk bioetycznych

jako odpowiednie ujęcie istoty bytu ludzkiego. Natomiast najbardziej znanym włoskim krytykiem osobowego rozumienia życia człowieka jest Roberto Esposito. Jego filozofia neguje wartość jednostki ludzkiej, redukując podmiot do wiecznego procesu rozwoju przyrody, czyli do nieodróżnicowanej i całkowicie immanentnej formy życia. Esposito jest twórcą projektu filozofii impersonalnej. Specyfika tego modelu intelektualnego polega na wskazaniu tożsamości człowieka innej niż osobowa. Istotą filozofii impersonalnej jest radykalny postulat eliminacji pojęcia osoby z jakiejkolwiek formy analiz naukowych i debaty publicznej. Krytyczny stosunek Esposita do kategorii osoby wynika z rzekomo negatywnych skutków, jakie ona wywołuje, kiedy jest odnoszona do człowieka i życia społecznego. Zdecydowanie odmienną koncepcję jednostki ludzkiej promuje Vittorio Possenti, który zwraca uwagę na ciągłą aktualność osoby jako fundamentalnej kategorii poznawczej. Jego zdaniem filozofia Esposita jest najwyższą formą antypersonalizmu. Possenti jest jednym z głównych założycieli organizacji *Osoba w Centrum. Stowarzyszenie na rzecz Filozofii Osoby*, która powstała w 2020 roku. Twierdzi on, że dzięki zachowaniu nienaruszonej idei osoby można dzisiaj proponować nowy humanizm, działając w ten sposób na rzecz odnowy moralnej, kulturalnej i społecznej. Stowarzyszenie realizuje swoje cele statutowe poprzez publikację monografii i artykułów, organizację konferencji naukowych, realizację projektów badawczych, promocję w mediach zagadnień związanych z osobą, filozofią personalistyczną i tożsamością osobową człowieka.

Po wygłoszeniu sześciu referatów rozpoczęła się dyskusja z udziałem prelegentów. W debacie zwrócono uwagę na potrzebę dalszego rozwoju różnych nurtów etyki chrześcijańskiej, która powinna udzielać odpowiedzi na wyzwania związane ze współczesną rewolucją biotechnologiczną. Niektórzy prelegenci podkreślili także konieczność bliższej współpracy etyków z przedstawicielami innych nauk: genetyki, mikrobiologii, medycyny, psychologii, prawa itd. Obecnie

istnieje potrzeba stworzenia odpowiedniego forum, na którym byłby możliwy dialog oraz prowadzenie badań interdyscyplinarnych.

Po przerwie obiadowej rozpoczęła się druga sesja obrad sympozjalnych, której przewodniczył dr hab., prof. UIK Piotr Duchliński.

Pierwszy referat pt. *Rola i zadania etyka w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego* wygłosił ks. prof. dr hab. Ryszard Moń, emerytowany profesor UKSW. Prelegent stwierdził, że miał rację Paul Ricoeur, gdy określał etykę jako wizję szczęśliwego życia, realizowaną z innymi w sprawiedliwych instytucjach społecznych. Dlatego francuski filozof starał się połączyć ujęcie teleologiczne z deontologicznym poprzez wykorzystanie teorii narracji, która poszerza pole poznania praktycznego. Dzięki temu u Arystotelesa możemy dostrzec wątki deontologiczne (gdy mówi o sprawiedliwości czy przyjaźni), a u Immanuela Kanta wątki teologiczne (gdy określa rolę religii). Podobną próbę połączenia dwóch, zdawałoby się przeciwnych, kierunków proponuje Robert Spaemann, co widać w tytule jego książki pt. *Szczęście a życzliwość. Esej o etyce* (Spaemann, 1997). Tego rodzaju etyka staje się ważnym narzędziem kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ odślania godność człowieka jako osoby poprzez wspólne poszukiwanie prawdy. Nie można zbudować społeczeństwa obywatelskiego bez dialogu, bez uwzględnienia jedyności i niepowtarzalności osób z całym bogactwem ich przeżyć. Dialog jest konieczny m.in. do tego, aby określić normy postępowania. Powinien on być prowadzony tak, aby realizowało się uczestnictwo w życiu społeczności w takim znaczeniu, jakie temu słowu nadawał Karol Wojtyła. A to może nastąpić tylko poprzez zajmowanie autentycznych postaw, jakimi są solidarność i sprzeciw, a nie konformizm czy unik. Dialog dopuszcza sprzeciw, ale przede wszystkim prowadzi do tego, aby z sytuacji sprzeciwu wydobyć to, co jest prawdziwe i słuszne. Etyk ma zatem uświadamiać i racjonalnie przekonywać, aby słuchacz (czytelnik) zajął właściwą postawę solidarności, a nawet sprzeciwu, ale nie konformizmu i uniku.

Drugim referatem było wystąpienie dr. hab., prof. Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie Sebastiana Gałęckiego, zatytułowane *Tylko w konwergencji różnych dróg można znaleźć samą drogę*. Mówca zauważył, że zmarły w maju 2025 roku szkocko-amerykański filozof Alasdair MacIntyre trafnie określił, czym powinna być dzisiaj etyka chrześcijańska. Kilkanaście lat temu ukazało się polskie tłumaczenie jego książki pt. *Bóg, filozofia, uniwersytet. Wybrane zagadnienia z historii katolickiej tradycji filozoficznej* (MacIntyre, 2013). Autor tej monografii twierdzi, że filozofię katolicką najlepiej rozumieć historycznie – jako trwającą przez stulecia rozmowę, w której ciągle na nowo przystępujemy do dialogu z najważniejszymi głosami z przeszłości. Dopiero wówczas, kiedy przyswoimy sobie filozoficzną myśl poprzedników, będziemy wiedzieć, jak obecnie pokierować swoimi dociekaniem. To oznacza, że jest konieczna konwergencja różnego rodzaju nurtów filozoficznych. Dlatego filozofowie katoliccy powinni włączać się w spory światopoglądowe, obejmujące pełen zakres istotnych obecnie koncepcji filozoficznych. Podobne stanowisko prezentował także kard. Joseph Ratzinger, który uważał, że w konwergencji różnych dróg można znaleźć samą drogę. Twierdził, że w przestrzeni życia moralnego nie można być ekspertem i specjalistą w ten sam sposób, jak w naukach szczegółowych czy w działalności o charakterze technicznym. Profesjonalizacja i specjalizacja dyscyplin naukowych nie powinny obejmować etyki, która dotyczy całości ludzkiego istnienia, a nie jego określonych fragmentów.

Kolejny referat pt. *Miejsce człowieka w świecie stworzonym*. Biocentryzm Tadeusza Ślipki zaprezentował ks. dr Jarosław Mikuczewski SJ, pracownik UIK. Prelegent podkreślił, że według Ślipki stosunek do przyrody jest przejawem naszej relacji z Bogiem i samymi sobą. Ślipko był zwolennikiem biocentryzmu personalistycznego. W zjawiskach ekologicznych dostrzegał symptomy głębokiego kryzysu człowieka. W odniesieniu do środowiska naturalnego proponował podejście antropologiczno-etyczne zamiast technicznego. Nie idealizował natury, ale także nie demonizował postępu technicznego.

Sprzeciwiał się traktowaniu przyrody jako „bezosobowego zasobu”. Dlatego proponował ekologię integralną, w której nie ma miejsca na skrajny antropocentryzm. Ślipko odrzucał traktowanie środowiska naturalnego jako przedmiotu i towaru. Twierdził, że czysto techniczne panowanie człowieka nad światem jest błędem, który prowadzi do destrukcji środowiska naturalnego i duchowej degradacji człowieka. Władza człowieka nad światem nie powinna oznaczać samowoli. W relacji do świata i wszystkich istot żyjących człowiek powinien być sługą i „ogrodnikiem”, a nie tyranem i władcą. Według Ślipki istotą biocentryzmu personalistycznego jest traktowanie świata jako daru, a nie pola dominacji. W tej koncepcji nie stawia się człowieka ponad naturą, ani natury ponad człowiekiem. Misją człowieka jest bycie wiernym „ogrodnikiem”. Osoba ludzka zajmuje centralne miejsce w świecie nie w sensie władzy, ale odpowiedzialności.

Ostatni referat pt. *Tadeusza Ślipki refleksja etyczna* wygłosił ks. dr Jacek Poznański SJ. Mówca stwierdził, że w kręgach katolickich w Polsce Ślipko był prekursorem badań naukowych, dotyczących zagadnień ekologicznych. Opracował etykę środowiska naturalnego i etykę ochrony zwierząt. Pierwszych kilka stron rozważań na ten temat zaprezentował na początku lat 80. w monografii pt. *Zarys etyki szczegółowej* (Ślipko, 1982). Następnie opublikował kilkanaście innych tekstów, poświęconych tematyce ekologicznej. Ślipko zwracał uwagę na motywacje etyczne ochrony środowiska naturalnego. Jego zdaniem nowożytna koncepcja naturalistyczno-indywidualistyczna wpłynęła negatywnie na rozumienie relacji człowieka do środowiska naturalnego. Ślipko wypracował podstawy etyki środowiska naturalnego na fundamencie etyki ogólnej. Jego zdaniem etyka ekologiczna stanowi część etyki szczegółowej, która opiera się na fundamencie etyki ogólnej. Ślipko łączy etykę ekologiczną z religijnym obrazem świata, dlatego jego analizy nie mają charakteru *stricte* filozoficznego, ale należy je uznać za opracowania filozoficzno-teologiczne.

Po zaprezentowaniu czterech referatów rozpoczęła się dyskusja z udziałem prelegentów. W debacie zwrócono uwagę na potrzebę

prowadzenia dalszych badań naukowych nad etyką ekologiczną, wypracowaną przez Ślipkę. Czy można uznać jego koncepcję za ekologię integralną? Na to pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Na pewno można stwierdzić w jego działalności naukowej rozwój zainteresowań badawczych. Na początku nie podejmował zagadnień ekologicznych, ale później zainteresował się także tą problematyką. W dyskusji stwierdzono, że Ślipkę należy uznać za reprezentanta humanizmu integralnego. Podkreślono także, że obecnie przedstawiciele etyki chrześcijańskiej powinni zwrócić większą uwagę na zagadnienia społeczne.

Podsumowania i zamknięcia konferencji dokonał dr hab. Piotr Duchliński, główny organizator tego wydarzenia, który podziękował wszystkim uczestnikom za udział w obradach sympozjalnych, kierując szczególnie serdeczne podziękowania pod adresem prelegentów. Zwrócił także uwagę na potrzebę organizowania w przyszłości kolejnych tego rodzaju spotkań naukowych, promujących etykę chrześcijańską.

BIBLIOGRAFIA

- MacIntyre, A. (2013). *Bóg, filozofia, uniwersytet. Wybrane zagadnienia z historii katolickiej tradycji filozoficznej*. Instytut Wydawniczy PAX.
- Kobyliński, A. (2024). *Osoba w centrum? Specyfika debaty bioetycznej we Włoszech*. Wydawnictwo Naukowe UKSW.
- Mounier, E. (1960). *Co to jest personalizm?*. Wydawnictwo ZNAK.
- Podrez, E., et al. (2019). *Tadeusz Ślipko (Polska Filozofia Chrześcijańska XX wieku, tom 9)*. Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Spaemann, R. (1997). *Szczęście a życzliwość. Esej o etyce*. Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Ślipko, T. (1982). *Zarys etyki szczegółowej. Tom 2: Etyka społeczna*. Wydawnictwo WAM.
- Św. Tomasz z Akwinu (1985). *Suma Teologiczna, I-II. Tom 13*. Wydawnictwo Veritas.

REPORT ON THE CONFERENCE *PERSPECTIVES IN CHRISTIAN ETHICS IN THE 21ST CENTURY* [PERSPEKTYWY ETYKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W XXI WIEKU], INSTITUTE OF PHILOSOPHY, IGNATIANUM UNIVERSITY IN CRACOW, CRACOW, 4 JUNE 2025

Abstract. On 4 June 2025, a scientific conference was organized at the Institute of Philosophy of the Ignatianum University in Cracow entitled *Perspectives in Christian Ethics in the 21st Century*. The symposium was also a celebration of the 10th anniversary of the death of Prof. Tadeusz Ślipko SJ. Ten papers were presented during the conference, covering topics such as: the specificity of Christian ethics, natural law and secularism, contemporary bioethical challenges, personalism and the philosophy of the person, the role and tasks of ethicists in shaping civil society, integral ecology and environmental ethics.

Keywords: Tadeusz Ślipko; ethics; person; natural law; anthropology; personalism; ecology

ANDRZEJ KOBYLIŃSKI

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Instytut Filozofii
(Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Institute of Philosophy, Poland)

<https://orcid.org/0000-0003-2252-8634>

a.kobyliński@uksw.edu.pl

DOI 10.21697/spch.2025.61.S.02

Tekst jest udostępniany na zasadach licencji Creative Commons (CC BY-ND 4.0 Międzynarodowe).

Zgłoszono: 15/06/2025. Zrecenzowano: 26/08/2025. Zaakceptowano do publikacji: 18/09/2025.